

12. Якимов А. Ю. Статус субъекта административной юрисдикции. Государство и право. 1996. № 8. С. 104-118.; Yakimov A. Yu. Status subekta administrativnoj yurisdikcii. Gosudarstvo i pravo. 1996. № 8. S. 104-118.

13. Стариллов Ю. Н. Органы российской исполнительной власти: Понятие, правовой статус, структура. Правовая наука и реформа юридического образования : Сб. науч. трудов. Вып. 12 : Административное право в современном правовом государстве. Воронеж : Изд-во ВГУ, 2001. 300 с.; Starilov Yu. N. Organy rossijskoj ispolnitelnoj vlasti: Ponyatie, pravovoj status, struktura. Pravovaya nauka i reforma yuridicheskogo obrazovaniya : Sb. nauch. trudov. Vyp. 12 : Administrativnoe pravo v sovremennom pravovom gosudarstve. Voronezh : Izd-vo VGU, 2001. 300 s.

14. Манохин В. М. Советское административное право : Курс лекций. Часть Особенная. Вып. 2. Саратов, 1968. 248 с.; Manohin V. M. Sovetskoe administrativnoe pravo : Kurs lekciy. Chast Osobennaya. Vyp. 2. Saratov, 1968. 248 s.

15. Басин Ю. Г. Правовые формы реализации оперативно-хозяйственной деятельности социалистических предприятий. Правоведение. 1968. № 6. С. 45-49.; Basin Yu. G. Pravovye formy realizacii operativno-hozyajstvennoj deyatelnosti socialisticheskikh predpriyatij. Pravovedenie. 1968. № 6. S. 45-49.

16. Философский энциклопедический словарь. М., 1983. 840 с.; Filosofskij enciklopedicheskij slovar. M., 1983. 840 s.

O. Ye. Volkov

COMPETENCE OF PUBLIC AUTHORITIES IN THE FIELD OF USE AND PROTECTION OF THE FOREST FUND: THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ANALYSIS

The article is devoted to the complex research of theoretical and methodological foundations of the normative content of competence of public authorities of Ukraine in the field of use and protection of forest fund in the modern conditions of European interstate integration. bodies and local self-government bodies on the use and protection of forest resources.

It is determined that there are two functional models of administrative and legal support for the use of the forest fund by the public authorities depending on the specific form of influence on the forest management sector of the public administration: functions and powers arising from the status of the state as the owner of forest resources.

Key words: public administration, forest fund, public administration, competence, public authority.

Стаття надійшла до редакції 14.05.2019 р.

УДК 342.7(477)+342.72/73(438)

O. C. Saenko

ПОНЯТТЯ ГЕНДЕРНОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ

Досліджуються проблемні питання гендерної нерівності та принципи заборони дискримінації за ознакою гендерної ідентичності, розглядаються окремі види і прояви гендерної дискримінації, дискримінаційні ідеології, такі як сексизм, стигматизація та маргіналізація, аналізуються чинники, які впливають на виникнення гендерної дискримінації.

Ключові слова: гендер, гендерний підхід, гендерна рівність, гендерна дискримінація, маргіналізація, стигматизація.

DOI 10.34079/2226-3047-2019-9-17-99-107

Постановка проблеми. Необхідним елементами і важливою умовою розбудови демократичної правової держави є гуманізація сучасного українського суспільства, досягнення гендерної рівності та формування гендерних відносин, які є конструктом прав людини. Проблемні питання гендерної рівності стали темою різноманітних досліджень в різних галузях науки. Людиновимірність гендерних досліджень, їх міждисциплінарність, регульованість етичними принципами дозволяють сформулювати толерантне ставлення до світу як чоловічого, так і жіночого [1, с.2].

З дотриманням принципу гендерної рівності нерозривно пов'язана проблема гендерної нерівності та принцип заборони дискримінації (принцип «недискримінації»), яка має місце, коли з причин, пов'язаних з гендерною ідентичністю, до особи чи групи осіб ставляться менш сприятливо, ніж до іншої особи чи групи осіб в аналогічній ситуації, чи коли з зазначеної причини особі чи групі осіб завдають шкоди.

Політична воля до досягнення гендерної рівності в суспільстві, подолання всіх форм дискримінації закріплена Конституцією України і законодавчо забезпечена. Але в реальному житті залишаються великі розриви в економічному, політичному й майновому становищі осіб різної статевої приналежності, що є проявами гендерної дискримінації у відкритій та прихованій формах та наслідком неподоланих гендерних стереотипів у всіх сферах суспільного життя. З огляду на це, дана тема є актуальним науковим пошуком.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукове підґрунтя у дослідженні цієї проблеми заклали праці таких вітчизняних та іноземних вчених, як Сімона де Бовуар, Агнешка Графф, Дж. Батлер, К. Міллет, Л. Ірігаре, В. Вороніна, Юлле-Марике Папп та інші, які сприяли розвитку гендерних досліджень та заклали основи гендерного конструктивізму, що знайшов своє втілення в поняттях гендерної демократії та гендерній рівності, а також деяких вітчизняних учених, зокрема, Н. Болотіної, О. Дашковської, К. Левченко, Т. Мельник, С. Оксамитної, Н. Оніщенко, М. Томашевської та ін. Але проблематика гендерної нерівності та дискримінації залишається мало дослідженою й тому потребує подальших наукових розвідок.

Виклад основного матеріалу. Термін «дискримінація» походить від латинського слова «discriminatio» (розрізнення) і означає обмеження або позбавлення прав певних категорій громадян за різними ознаками. Дискримінація є «зворотнім боком» рівності, суспільно небезпечним явищем, що заважає реалізації принципів демократичної, правової і соціальної держави та прийнятих нею міжнародних зобов'язань по реалізації стандартів забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Вона може відбуватися як у формі бездіяльності, так і шляхом активних дій у правотворчості й правозастосуванні, методами виключень, обмежень або переваг.

Дискримінація – це порушення прав людини, заборонене цілою низкою обов'язкових для виконання документів в області прав людини. Комітет ООН з прав людини роз'яснив, що в Міжнародному Пакті про громадянські та політичні права цей термін включає: «будь-яку відмінність, виключення, обмеження або перевагу, за ознакою раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних або інших поглядів, національного або соціального походження, майнового положення, народження або іншої обставини, і яка має на меті або як наслідок, знищення або применшення визнання, використання або здійснення всіма особами, на рівних можливостях, всіх

прав і свобод». Проте не всяка відмінність у ставленні є дискримінацією: вона не буде такою, якщо «критерії такої відмінності є розумними і об'єктивними, а завдання полягає в тому, щоб досягти мети, яка допускається за пактом» [2, с.1]. Європейський суд з прав людини дає аналогічне визначення дискримінації: «Відмінність у поводженні є дискримінаційною, якщо вона «не має об'єктивного і розумного виправдання», тобто, якщо вона не переслідує «законної мети» або відсутня «розумна відповідність використуваних засобів і переслідуваної мети» [3, с.1].

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії дискримінації», прийнятим Верховною Радою 13 травня 2014 р., внесено нове визначення дискримінації: «Дискримінація - ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій цим Законом, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними» [4].

У науковій літературі дискримінація визначається як «спосіб деформації рівноправності суб'єктів правовідносин або рівності їх юридичного статусу шляхом зміни взаємозв'язків прав і обов'язків, їх забезпеченості, обсягу й сфер реалізації з метою встановлення (корекції) об'єктивно обґрунтованих або суб'єктивно мотивованих параметрів справедливості й волі в соціумі» [5, с.166]; «виняток, обмеження, або перевага, яка веде до знищення чи применшення визнання, використання або здійснення на рівних засадах прав людини та основних свобод» [6, с.14-15]; «надання певних привілеїв групі, необґрунтовано вибраної із загальної маси людей, що володіють таким же правом на ці привілеї» [7, с.205].

Дискримінація може бути як прямою (навмисне обмеження в правах особи), так і непрямою (опосередкованою); відкритою (обмеження в правах безпосередньо на ґрунті певної соціальної ознаки) і прихованою (обмеження прав, які пояснюються іншими причинами чи підставами, що можуть бути цілком легальними).

Пряма дискримінація існує також, коли нерівне ставлення виникає в результаті прямого застосування законів, правил чи практики, які виражаються в явно відмінному ставленні за однією конкретною ознакою. Таку дискримінацію ще називають «правовою» або «легальною». Непряма дискримінація пов'язана з тими випадками, які на перший погляд здаються нейтральними, але на практиці призводять до невігідних ситуацій для тих осіб, на кого вона поширюється [8, с.42-46].

На загальному рівні виокремлюють системну або структурну дискримінацію, коли важко визначити активну сторону дискримінації, і чи можна розглядати ситуацію як дискримінаційну по суті і таку, що не відповідає прийнятій, такій, що вважається нормальною, у відповідному суспільстві. Структурна дискримінація свідчить про складну й комплексну форму дискримінації, що спирається на глибоко укорінені переконання, погляди, цінності й ідеологію, які властиві конкретному суспільству. Соціальна структура, її культура та укорінені норми багато в чому визначають, якої саме поведінки очікують від тієї чи іншої людини. Такі очікування обмежують вільний вибір людини й тим самим дискредитують її. Структурну, інституційну дискримінацію складніше розпізнати, ніж пряму чи опосередковану дискримінацію, й індивідуальними скаргами виправити таку ситуацію також важко.

З розвитком антидискримінаційних політичних заходів й законів почали

використовувати такі поняття, як множинна дискримінація і дискримінація за асоціацією.

Поняттям «множинна дискримінація» користуються, якщо права людини обмежуються за кількома захищеними ознаками дискримінації, які за певних умов можуть діяти одночасно чи незалежно одна від одної, даючи кумулятивний ефект. Наприклад, чорношкіра жінка-інвалід може стикатися з дискримінацією за ознакою її інвалідності, раси і статі. Розгляд цього явища й його наслідків для законодавства про рівність є, за словами італійської дослідниці Паоли Учелларі, необхідним висновком того, що люди мають множинну ідентичність, тобто особистість. Є очевидним, що люди багатомірні, і тому їх не можна класифікувати або визначати за однією характеристикою. Кожен з нас має стать, сексуальну орієнтацію, вік, національність тощо, й якийсь окремий аспект нашої особистості не обов'язково повинен бути більш важливим, ніж решта. Таким чином, продовжує ця дослідниця, будь-яка особливість особистості чи будь-яка їх комбінація може бути причиною для дискримінації. Незважаючи на цю прописну істину, багато з моделей антидискримінаційного законодавства засновані на окремому підході до кожної причини дискримінації [9, с.24].

Множинна дискримінація визнається на міжнародному рівні. Так, Комітет з прав людини зауважив, що «дискримінація щодо жінок часто поєднується з дискримінацією за іншими ознаками, включаючи расову приналежність, колір шкіри, мову, віросповідання, політичні або інші переконання, національне або соціальне походження, майновий стан, стан або інший статус» [10]. Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок (Committee on the Elimination of Discrimination against Women, CEDAW) відмітив перехресні проблеми дискримінації і в своїх Загальних рекомендаціях, і в Прикінцевих зауваженнях по національним звітам. Приклади такого підходу можна знайти в його Загальних рекомендаціях щодо жінок-інвалідів [10] і рекомендаціях щодо жінок і охорони здоров'я, які припускають, що особлива увага повинна приділятися медичним потребам і правам жінок, що належать до вразливих і знедолених груп. У преамбулі до Конвенції про права інвалідів висловлюється стурбованість з приводу складних умов, в яких живуть інваліди, котрі піддаються множинній або загостреній дискримінації за ознакою расової належності, кольору шкіри, статі, мови, віросповідання, політичних чи інших переконань, національного, етнічного, аборигенного чи соціального походження, майнового стану, стану, віку або іншого статусу.

Цей короткий огляд міжнародних актів, що стосуються дискримінації, свідчить про поглиблення визнання множинної дискримінації. І хоча ці акти не вказують на чіткий обов'язок держав впроваджувати відповідні положення в своє внутрішнє законодавство, але, за справедливим твердженням П. Учелларі, держави, які бажають відповідати духу закону і міжнародним стандартам з прав людини, повинні передбачити множинну дискримінацію у своєму національному законодавстві [9, с.25-26].

Дискримінацією за асоціацією (discrimination by association) вважається менш сприятливе ставлення через те, що особа пов'язана чи співвідноситься з захищеною ознакою. Тобто, як пояснює цей вид дискримінації В. Галан, це визначення відноситься до ситуації, коли особа піддається дискримінації через асоціацію з іншою людиною. Наприклад, людина піддається переслідуванню (утиску) з боку її колег через те, що перебуває у шлюбі з кимось, хто володіє захисною ознакою (релігійні чи політичні переконання до прикладу), тобто відбувається дискримінація на основі релігії чи політичних переконань свого партнера, а не через власні переконання індивіда [11 с.1].

Ці терміни застосовуються поки що лише у теоретичних дослідженнях й юридичного їх визначення у законодавстві ЄС не має. Але в преамбулах так званих директив з рівного поводження підкреслюється необхідність звертати увагу на аспект гендерної нерівності, коли мова йде про дискримінацію за іншими ознаками.

Сприяють дискримінації деякі види ідеології. Так, сексизм (англ. sexism, від лат. *sexus* - стать) - системна суспільна недооцінка або упереджене ставлення та дискримінація групи людей через їхню стать або гендерну ідентичність. Такі упередження виникають внаслідок гендерних стереотипів, тобто пануючих в даному культурному середовищі уявлень про «правильну поведінку», розподіл здібностей і обов'язків, певну соціальну роль тощо. У науковій літературі гендерні стереотипи розуміються як: «схематизовані узагальнені образи маскулінності і фемінності» [12, с.131]; «усталене ставлення до подій, вироблене на основі порівняння їх з внутрішніми ідеалами» [13, с.211]; «детерміновані культурою спрощені, стійкі, емоційно пофарбовані образи поведінки, риси характеру чоловіків і жінок» [14, с.23].

Дослідники виділяють декілька умовних груп гендерних стереотипів: Перша група стереотипів базується на відповідних уявленнях про психологічні риси та якості особистості чоловіків та жінок – стереотипи «masculine – feminine». Згідно з цими стереотипами чоловіки та жінки є протилежностями. Чоловікам приписується активне, творче начало, здатність вирішувати проблеми, застосовувати розвинуте логічне мислення та власну компетентність. Жіноче ж начало – природно-репродуктивне і тому жінка повинна бути покірною, залежною, емоційною. В основу другої групи стереотипів покладені соціальні начала. Дана група стереотипів закріплює професійні ролі чоловіків і жінок. Для жінки головними є ролі сімейні (жінка, мати, берегиня), а для чоловіків – ролі професійні. До третьої групи гендерних стереотипів вчені відносять стандартизовані уявлення, які пов'язані з відмінностями у змісті праці – жіночої та чоловічої. Місце жінки - у сфері виконавчої та обслуговуючої праці, чоловіка – у сфері інструментальної та творчої праці. Усі три групи стереотипів тісно переплетені між собою, мають міцні позиції в суспільстві, а тому суттєво впливають на нього. При цьому вплив є прихованим і тому дуже важко піддається коригуванню.

До порушень гендерної рівності приводять й такі види дискримінаційної ідеології, як стигматизація та маргіналізація. Стигматизація, згідно визначенню, яке запропоноване І. Гофманом, відомим американським соціологом, що й увів у практику поняття «стигми» (ярлик, клеймо) [15, с.11], означає процес нав'язування людині або групі людей негативної соціальної ролі на основі певної наявної ознаки. Стигматизована людина – зневажена суспільством, затаврована, визнана «чужою серед своїх». Як зазначає М. Чутора, нині під стигматизацією розуміють упереджене, негативне ставлення до окремої людини або групи людей, пов'язане з наявністю у неї (них) якихось особливих властивостей або ознак. Стигма трактується як характерна особливість людини, котра значно дискредитує її в очах тих, хто її оточує. Також стигма здійснює величезний вплив на самосвідомість людини. Під стигматизацією розуміється процес чи акт «клеймування», «навішування» стигми. Однак, це поняття має й інше значення – це стан стигматизованості. Таким чином, стигматизація виражає одночасно і сам процес, і його результат (результатом стигматизації є дискримінація), і причину, і наслідок цього процесу [16, с.177].

Термін «маргіналізація» з'явився в 1928 р. у роботі американського вченого Р. Парка і означало становище індивідів, що перебувають на межі двох різних, конфліктуючих між собою культур. В сучасний період маргіналізація розглядається як: «стан груп та індивідів у ситуації, що змушує їх під впливом зовнішніх факторів, пов'язаних з різким соціально-економічним і соціально-культурним

переструктуруванням суспільства в цілому, змінювати свій соціальний стан, що призводить до істотної зміни чи втрати колишнього соціального статусу, соціальних зв'язків, соціального середовища, а також системи ціннісних орієнтацій» [17, с.21]; «процес витіснення індивідів або цілих соціальних груп за рамки існуючої суспільної структури в результаті соціальних або інших трансформацій. Негативним потенціалом маргіналізації є конфліктогенність маргінального стану, а також його дестабілізуючий вплив на соціальну структуру, витіснення населення на так зване «соціальне дно», аномічність маргіналізованих елементів» [18, с.9].

Глибокі причини дискримінації, на думку М. Супрунової, криються у природі людини, а також у низці базових установок і схем розвитку суспільства, держави та світового співтовариства. Всі причини дискримінації, на її думку, можна розподілити на дві групи: перша група – суб'єктивні причини, тобто зумовлені внутрішніми, емоційно-психологічними, моральними, освітніми, матеріальними та іншими особистісними атрибутами конкретного суб'єкта – носія дискримінації; другу групу становлять об'єктивні передумови дискримінації – комплекс політико-правових подій, фактів і тенденцій, які не мають певної особистісно-атрибутивної мотивації [19, с. 111]. До таких об'єктивних причин віднесено, зокрема, властиве людині прагнення до самовдосконалення (що фактично унеможлиблює досягнення абсолютної рівності в суспільстві, незважаючи на будь-яке правове регулювання); «пасивну альтернативність права» – безконфліктну автономність існування нормативних приписів і суб'єктів права, яким ці приписи адресовані (існує багато інститутів права, частота звернення до яких настільки мала, що можна вести мову про їх фіктивне існування). На думку З. Равлінко, причини юридичної нерівності можна умовно поділити на об'єктивні й суб'єктивні. Об'єктивні причини – це такі чинники впливу на формування та виникнення юридичної нерівності, які не зумовлені особистісними мотивами та не залежать від волі конкретного суб'єкта (недосконалість позитивного права та практики його застосування; правові звичаї та традиції; рівень забезпечення прав людини тощо). Усі об'єктивні причини юридичної нерівності умовно можна розподілити на суто об'єктивні (рівень розвитку держави) й об'єктивно-суб'єктивні (відсутність дієвих механізмів реалізації правових норм) [20, с.80-86].

А на думку Ю. Папп, дискримінація не обов'язково повинна бути навмисною, щоб вважатися незаконною, вона може бути й непередбаченою, випадковою й викликатися, наприклад, упередженнями стосовно здібностей, вмінь чи компетенції людини. Крім того, здебільшого, дискримінація пояснюється не стільки недоброзичливістю людей та установ, скільки байдужістю чи незнанням того, які наслідки можуть мати ті чи інші рішення, звичаї, дії чи бездіяльність, прийнята практика, опубліковані думки чи використані вирази і слова [21, с.41].

Міжнародні й національні переліки захищених ознак (передбачених законодавством) дискримінації різняться як по причинах історичного і культурного характеру, так і внаслідок різних політичних рішень та мети соціального розвитку. Такий перелік, який на початку включав стать, етнічне чи расове походження, з розвитком правових систем було розширено і тепер включає, зокрема, вік, сексуальну орієнтацію і гендерну ідентичність.

Варто підкреслити, що дискримінація за ознакою гендерної ідентичності є більш ширшим поняттям, ніж дискримінація за статевою ознакою. У випадку дискримінації за ознакою статі слід розуміти приниження та інші види дискримінації осіб певної статі (чоловіків чи жінок). У випадку гендерної дискримінації мається на увазі розподіл соціостатевих ролей чоловіка і жінки (гендер), за допомогою яких будується окремо «світ» чоловіка і «світ» жінки зі своїм самобутнім змістом й обов'язками. Тому

гендерна дискримінація не обмежена виключно біологічною статтю чоловіка чи жінки – вона знано ширша внаслідок особливої структури гендеру, що відображує соціальну стать людини, якою об'єднані різні види гендерної ідентичності, в тому числі й трансгендери.

Багато хто з людей у світі зазнають стигматизації й дискримінації саме через свою дійсну чи таку, що їм приписується, гендерну ідентичність і не можуть у повній мірі користуватися загальними правами людини. Згідно трактуванню Європейського Суду з прав людини, гендерна ідентичність – це «одна з найбільш інтимних сфер приватного життя людини», самостійне право, «фундаментальний аспект права на повагу приватного життя», «одна з важливіших складових самовизначення», пов'язана з «правом на статеве самовизначення», яке само по собі є складовою права на повагу приватного життя [19, с.71]. Тому гендерна ідентичність є невід'ємним елементом особистості й відноситься до фундаментальних аспектів самоідентифікації, гідності й свободи будь якої людини.

Висновки. Отже, дотримання приписів неупередженого та рівного ставлення до осіб різної гендерної ідентичності нині сприймається як невід'ємна складова демократичних перетворень і сталого розвитку будь-якого суспільства. Опубліковані в 2007 році Джокьякартські принципи застосування міжнародно-правових норм про права людини стосовно гендерної ідентичності зараховують до дискримінації за ознакою гендерної ідентичності будь-яку дискримінацію, що включає «розрізнення, виняток, обмеження або перевагу, засновані на сексуальній орієнтації або гендерній ідентичності, що має на меті або наслідком знищення або применшення права на рівність перед законом або рівний захист з боку закону, або визнання, використання або здійснення на рівних началах всіх прав людини і основних свобод.

Список використаної літератури:

1. Артем'єва О. О. Гендерні дослідження в контексті постнекласичної раціональності: автореф. дис. ... канд. філософ. наук. 09.00.09. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2007. 21 с. ; Artemieva O. O. Henderni doslidzhennia v konteksti postneklasichnoi ratsionalnosti: avtoref. dys. ... kand. filosof. nauk. 09.00.09. Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka. Kyiv, 2007. 21 s.
2. Міжнародний Пакт про громадянські та політичні права. Прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 року ; Mizhnarodnyi Pakt pro hromadianski ta politychni prava. Pryiniatyi Heneralnoiu Asambleieiu OON 16 hrudnia 1966 roku.
3. General Comment of Human Rights Committee no. 18, Non-discrimination (Thirty-seventh session, 1989), Compilation of General Comments and General Recommendations. *Adopted by Human Rights Treaty Bodies*, U. N. Doc. HRI/GEN/1/Rev.1 at 26 (1994). URL: <http://www1.umn.edu/humanrts/gencomm/hrcom18.htm>
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії дискримінації». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 27. ст.915 ; Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zapobihannia ta protydii dyskryminatsii». *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. 2014. № 27. st. 915.
5. Гузь О.Ю. Дискримінація як форма порушення прав людини. *Форум права*. 2012. № 2. С. 166–169. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-2/12gojpppl.pdf> ; Huz O.Iu. Dyskryminatsiia yak forma porushennia prav liudyny. *Forum prava*. 2012. № 2. S. 166–169. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-2/12gojpppl.pdf>

6. Eur. Commission H.R. Geillustreerde Pers N.V. v. the Netherlands / Report of 6 July 1976. DR. 1977. No 8. 14-15 p.
7. Шкарбан В.Ю. Конституційно-правовий механізм захисту прав людини від дискримінації в Україні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2011. Вип.52. С.205-211 ; Shkarban V.Iu. Konstytutsiino-pravovyi mekhanizm zakhystu prav liudyny vid dyskryminatsii v Ukraini. *Derzhava i pravo. Yurydychni i politychni nauky*. 2011. Vyp.52. S.205-211.
8. Римар Б.А. До питання гендерної дискримінації на ринку праці. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2016. №4 (54). С. 42-46 ; Rymar B.A. Do pytannia hendernoї dyskryminatsii na rynku pratsi. *Derzhava ta rehiony. Serii: Pravo*. 2016. №4 (54). S. 42-46.
9. Paola Uchellari. Multiple Discrimination: How Law can Reflect Reality *The Equal Rights Review*, Vol. One (2008) p. 24-49.
10. Комитет по правам человека. Замечание общего порядка № 28 о равенстве прав мужчин и женщин, в Сборнике замечаний общего порядка и общих рекомендаций, принятых органами, учрежденными на основе договоров о правах человека, UNDoc.HRI/GEN/1/Rev.6, 2003, п. 30 ; Komitet po pravam cheloveka. Zamechanie obshego poryadka # 28 o ravenstve prav muzhchin i zhenschin, v Sbornike zamechaniy obshego poryadka i obschih rekomendatsiy, prinyatyih organami, uchrezhdennyimi na osnove dogovorov o pravah cheloveka, UNDoc.HRI/GEN/1/Rev.6, 2003, p. 30 Komitet po pravam cheloveka. Zamechanie obshego poryadka # 28 o ravenstve prav muzhchin i zhenschin, v Sbornike zamechaniy obshego poryadka i obschih rekomendatsiy, prinyatyih organami, uchrezhdennyimi na osnove dogovorov o pravah cheloveka, UNDoc.HRI/GEN/1/Rev.6, 2003, p. 30.
11. Галан В.О. Розвиток та становлення нових типів дискримінаційної поведінки: дискримінація за асоціацією, досвід для України URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9815/1/Galan.pdf> ; Halan V.O. Rozvytok ta stanovlennia novykh tyviv dyskryminatsiinoї povedinky: dyskryminatsiia za asotsiatsiieiu, dosvid dlia Ukrainy URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9815/1/Galan.pdf>
12. Малес Л.В. Біологічні, психологічні та соціокультурні чинники. *Основи теорії гендеру: Навчальний посібник*. Київ: К.І.С. 2004. С. 131 ; Males L.V. Biolohichni, psykhologichni ta sotsiokulturni chynnyky. *Osnovy teorii genderu: Navchalnyi posibnyk*. Kyiv: K.I.S. 2004. S. 131.
13. Мещеряков Б. Большой психологический словарь / сост. и общ. ред. Б. Мещеряков, В. Зинченко. СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2004. 672 с. ; Mescheryakov B. Bolshoy psihologicheskii slovar / sost. i obsch. red. B. Mescheryakov, V. Zinchenko. SPb.: praym-EVROZNAK, 2004. 672 s.
14. Говорун Т.В., Кікінежді О.М. Гендерна психологія : навч. посіб. Київ : Академія, 2004. 308 с. ; Novorun T.V., Kikinezhdі O.M. Genderna psykhologhiia : navch. posib. Kyiv : Akademiia, 2004. 308 s.
15. Goffman E. *Stigma: Notes on the Management of the Spoiled Identity*. N.J., Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1963.
16. Чутора М.В. Стигматизація: сутність, види, причини виникнення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота»*. 2012. Випуск 20. С.177-180 ; Chutora M.V. Styhmatyzatsiia: sutnist, vydu, prychny vynyknennia. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Pedahohika, sotsialna robota»*. 2012. Vypusk 20. S.177-180.
17. Попова И. П. Маргинальность. Социологический анализ: учеб. пособие. Москва: Союз. 1996. 77 с. ; Popova I. P. Marginalnost. Sotsiologicheskii analiz: ucheb. posobie. Moskva: Soyuz. 1996. 77 s.

18. Иванова М. С. Маргинализация современного российского общества: автореф. дисс. ... канд. социол. наук. 22.00.04. Южный федеральный университет. Ростов-на-Дону. 2011. 21 с. ; Ivanova M. S. Marginalizatsiya sovremennogo rossiyskogo obschestva: avtoref. diss. ... kand. sotsiolog. nauk. 22.00.04. Yuzhnyiy federalnyiy universitet. Rostov-na-Donu. 2011. 21 s.

19. Супрунова М. С. Дискриминация как объект общеправового анализа : дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.01. Нижний Новгород. 2007. 185 с. ; Suprunova M. S. Diskriminatsiya kak ob'ekt obshepravovogo analiza : dis. ...kand. jurid. nauk : 12.00.01. Nizhniy Novgorod. 2007. 185 s.

20. Равлінко З.П. Причины та підстави дискримінаційного поводження: загальна характеристика. *Держава та регіони. Серія: Право.* 2015 . № 1 (47). С.80-86 ; Ravlinko Z.P. Prychyny ta pidstavy dyskryminatsiinoho povodzhennia: zahalna kharakterystyka. *Derzhava ta rehiony. Serii: Pravo.* 2015 . № 1 (47). S.80-86.

21. Юлле-Марике Папп. Закон о равном обращении. Справочник. /Пер. с эст.: В. Калабугин. Центр прав человека при Институте права Таллинского Технического Университета. Таллин. 2010. 215 с. ; Yulle-Marike Papp. Zakon o ravnom obraschenii. Spravochnik. /Per. s est.: V. Kalabugin. Tsentr prav cheloveka pri Institute prava Tallinskogo Tehnicheskogo Universiteta. Tallin. 2010. 215 s.

O. S. Saienko

CONCEPTS OF GENDER DISCRIMINATION

The problems of gender inequality and the principles of prohibition of discrimination based on gender identity are examined, some types and manifestations of gender discrimination, discriminatory ideologies such as sexism, stigma and marginalization are analyzed, factors that influence the occurrence of gender discrimination are analyzed.

Key words: Gender, Gender Equality, Gender Equality, Gender Discrimination, Marginalization, Stigmatization.

Стаття надійшла до редакції 04.05.2019 р.

УДК 342(477)

Д. В. Тисячний

ІНСТИТУТ ГРОМАДЯНСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ

У статті розглядаються теоретико-методологічні підходи до визначення інституту громадянства в умовах глобалізації. Визначається поняття, зміст та сучасні тенденції розвитку та конституційної модернізації інституту громадянства.

Ключові слова: громадянство, глобалізація, конституційна модернізація, конституційно-правовий інститут.

DOI 10.34079/2226-3047-2019-9-17-107-113

Постановка проблеми. Загальна декларація прав людини у статті 15 проголошує, що громадянство є одним із основних прав людини, реалізація якого надає особі, що має статус громадянина, можливість володіти повним комплексом прав і свобод, а також належним чином виконувати свої обов'язки, закріплені у відповідних законодавчих актах держави. З огляду на це, в усіх сферах суспільного життя особа